

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 1 พ.ย. 2555	ปีที่ 43	ฉบับที่ 15380	หน้า 5
-------------------------------------	------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

การปล่อยไคมลอย

ในประเพณียี่เป็ง ชาวล้านนามักจะปล่อยไคมลอย ซึ่ง
มีลักษณะอยู่ 2 ประเภท ๆ แรกสำหรับปล่อยในเวลากลางวัน และ
ประเภทที่สองสำหรับปล่อยในเวลากลางคืน คำว่า "มักจะ" หมาย
ถึงคนบางคนเท่านั้น และเป็นหมู่คณะเท่านั้น ชาวล้านนาในอดีตมิ
ได้ปล่อยไคมลอยอย่างพร่ำเพอ วัตถุประสงค์ของการปล่อยนั้นมี
อยู่ 2 วัตถุประสงค์หลัก และ 2 วัตถุประสงค์รอง

วัตถุประสงค์หลักอันที่ 1 ก็คือการปล่อยไคมไฟ (ปล่อย
ในเวลากลางคืน) เพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณี และ/หรือเทวบุตร
เทวดา ที่ประทับอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า โดยมีความเชื่อว่าท่านเป็นผู้ที่
มีบุญญาธิการสูงส่ง เสวยวิมุตติสุขอยู่ในภพภูมิสูงกว่ามนุษย์คนเรา
มีกายเป็นทิพย์ คือ ไม่มีตัวมีตน ไม่มีการขับถ่ายของเสีย ไม่มีอาการ
เจ็บไข้ได้ป่วย อยากไปไหนไปไหนได้เพียงเสี้ยววินาที ไม่มีความหิว
กระหายที่เรียกว่าอาหารทิพย์หรืออัมทิพย์ ใครทำอะไรที่ไหนก็ได้ยิน
ได้ฟังหมดและเห็นหมดทุกสิ่งทุกอย่างเรียกว่าทิพย์ตาทิพย์หรือผู้มี
ญาณพิเศษ ดังนั้น ชาวล้านนาจึงบูชาท่านเหล่านั้นและมีไคมไฟเป็น
กลาง โดยคาดหวังไว้ว่าท่านเหล่านั้นจะเมตตาเห็นอกเห็นใจ และ
สามารถดลบันดาลให้ตนเองมีความสมประสงค์ดังคำอธิษฐานที่อ้อน
วอนขอไป

วัตถุประสงค์หลักอันที่ 2 ก็คือปล่อยไคมที่รมควันด้วยน้ำมัน
ก๊าด (ปล่อยในเวลากลางวัน) ก็เพื่อที่จะขออธิษฐานขอให้ความทุกข์
ความโศกทั้งกายและใจ ตลอดจนเสนียดจัญไรทั้งหลายให้หมดไป
จากตนเอง กรรมเวรหรือเคราะห์บาปกรรมที่ได้กระทำให้ในภพชาติ
ที่ผ่านมาและภพปัจจุบันก็ขอให้ล่องลอยไปกับไคมที่ปล่อยออกไป

วัตถุประสงค์รองอันที่ 1 การปล่อยไคมก็เพื่อรักษาประเพณี
วัฒนธรรมที่ปู่ย่าแม่ย่าได้กระทำไว้ และสืบต่อเจตนารมณ์เพื่อลูก
หลานต่อ ๆ ไป และวัตถุประสงค์รองอันที่ 2 ก็เพื่อให้เด็ก ๆ ลูก ๆ
หลาน ๆ ได้มีความสนุกสนานตามประสาเด็ก ๆ ที่มักจะไม่ค่อยจะรู้
เรื่องอะไรมากนัก ทั้งในเชิงเหตุและผล

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	๒1 พ.ย. 2555	43	15380	5

การปล่อยโคมทั้งหมดที่กล่าวมา ชาวล้านนามักจะนิยมเขียนชื่อนามสกุล วันเดือนปีเกิด พร้อมด้วยคำอธิษฐานติดไปด้วย บางรายก็นำอาหารหวานคาว กรวยดอกไม้ และเงินผูกติดไปด้วยก็มีให้เห็นเช่นกัน ส่วนการปล่อยเป็นหมู่คณะนั้นทางวัดหรือทางเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ จะประกาศให้ศรัทธาญาติโยมให้นำกระดาษมารวมกันที่วัด และ/หรือนำเงินมารวมกันแล้วไปซื้อกระดาษเป็นการล่วงหน้าก่อน และมอบหมายให้ผู้ที่มีความสามารถในการทำโคมเป็นผู้จัดทำ พอถึงวันยี่เป็งหลังจากที่ศรัทธาทำบุญตักบาตรเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการปล่อยโคมเพื่อเป็นพุทธบูชาและปล่อยสิ่งอัปมงคลออกไป ภาษาล้านนาเรียกว่า “ปล่อยเคราะห์ปล่อยนามหื้อหมดหื้อเสี่ยงไปตั้งแต่เดือนยี่เป็งนี้เป็นต้นไป” และในตอนเย็นประมาณ 18.00-21.00 น. ก็จะมีการบูชาประทีป (ผางปะตี๊ด) และฟังพระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา เช่น เรื่องอานิสงค์การบูชาประทีป เมื่อฟังพระแสดงพระธรรมเทศนาเรียบร้อยแล้ว ศรัทธาก็จะเดินลงจากวิหารหรือศาลา มาปล่อยโคมไฟ และจุดดอกไม้ไฟเป็นพุทธบูชา ส่วนการปล่อยโคมของชาวล้านนาในปัจจุบันเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์รองเสียมากกว่าที่จะเป็นวัตถุประสงค์หลัก และการปล่อยก็มีแค่เพียงเดือนยี่เป็งเท่านั้น หากมีงานเฉลิมฉลองอะไรสักอย่างหนึ่งก็มักจะนิยมปล่อยโคมไฟร่วมด้วยกับการจุฬะอะไร และดอกไม้ไฟชนิดอื่น ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศของงานให้ดูคึกครื้นและสวยงามยิ่งขึ้น จึงทำให้ความเข้าใจของคนรุ่นใหม่คาดเคลื่อนไปจากของเดิม ดังนั้น จึงทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงจากของเดิมไปทีละนิด ๆ แต่อย่างไรก็ตาม หากเราท่านทั้งหลายได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ก็เชื่อว่าความขลังของการปล่อยโคมในเดือนยี่เป็งก็น่าจะมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวล้านนาในปัจจุบันได้เหมือนดังเก่าก่อน.

สมทบ พاجرทิศ

คณะเทคนิคการแพทย์ มข.